

Surat i Pablo dut menge' taw't

EPESO

Kepurisan et itueng Surat neng Epeso

Pinegsudsugiran eset surat i Pablo eset menge' taw't Epeso itueng penegnaang ginis pasal et “Pegperuen et Empu' na ipegsembatu ki Kristo itueng ginsan neng mepelangit etawa mepelugta” (bersikulo 1:10). Maya sembatung ketingkagan gasi dut menge' keyegangan et Empu' supaya kumansang retian dye pasal et metaas neng pegperuen na itue pebiya' pekikisembatu ki Jesus Kristo.

Dut unang bagi' et surat dut menge' taw't Epeso, tinuturan i Pablo pasal et pegsembatu ki Kristo. Maya tinuturan ye gasi pasal et pegpili' et Empu' Ama' eset kenyeng taaw, eset pegampun dye beke' pegpelayam mewanan et kedyeng keselaan pebiya' ki Jesus Kristo neng yegang ye. Kwantin gasi, sinambit ye ba' enukwan pinesebenaran et Empung Nakem ating metaas neng tinange' et Empu'. Dut ikeruwang bagi', megpeningkag ya na dye mengebiyagan et teup neng egian eset kedyeng pekikipegsembatu ki Kristo.

Nengusal si Pablo et menge' senung pegse'sali' supaya mepebiri' itueng pegsembatu et yegang et Empu' eset pekikipegsembatu dye eset ki Kristo. Unang supama: itueng pegtimung-timungan et menge' mengengandel antangan ye samat bilug, sampay si Kristo samat ulu; etawa samat kelang benwa, na si Kristo itueng peninimpuruk; etawa samat libun neng megesawa, na si Kristo itueng lelaki neng esawa. Nebuwat i Pablo pegpepebunayag na itue sabab itueng penutsut eset kenye, itueng kenunganang seled et Empu' pebiya' ki Kristo. Ginsan neng ginis pegintew-tewen tyu eset telang et pegingin, pegpepesengsara', pegpepeampun, kenungana't seled beke' kelinasan i Kristo.

Ketulduan et itueng Surat

Penegnaan beke' Pemangling *1:1-2*

Si Kristo beke' Pemengtingtimung et menge' Mengengandel *1:3-3:21*

Tagung Pegpeperuen et Empu' *1:9*

Pinapas ne et Empu' Keselaan Tyu Sabab eset Binuwat i Kristo *2:1*

Bagung Biyag na Nekeuyun ki Kristo *4:1-6:20*

Pemilin Dut Menge' Megesawa *5:21*

Pemilin eset menge' Kengurangan beke' Keyegangan *6:1*

Pekekes eset Pekikiatu Sagka' ki Seytan *6:10*

Penimpusan beke' Pengemuring Peggangling *6:21-24*

Pemangling

1 ¹Mewanan ki Pablo, na negmendyaring Apostol^a i Jesus Kristo kuyun dut kegeayan et Empu'. Pegsusurat ku dut menge' taw't Empu' na eset taw't Epeso na meatur neng pengebiyagan pekikisembatu ki Jesus Kristo.

²Mese't dimyu teyen redyiki' beke' kesenangan mawa' dut Empu' na kityung Ama' beke' eset Begerar neng si Jesus Kristo.

Menge' Redyiking Nakem et Empu' pebiya' ki Kristo

³Megpeselamat tyu dut Empu' na' Ama' et kityung Begerar neng si Jesus Kristo. Binggeyan ye kityu et ginsan neng redyiking nakem teyeg et langit punsabab et kityung pekikisembatu ki Kristo. ⁴Na pasal eset kityung pekikisembatu ki Kristo, pinili' et Empu' ne kityu lagi mura ginuna ye itueng sengkedunyaan, apang megmendyaring pasek metigna' beke' kaya keseruruan eset elepan ye. ⁵Na sabab eset pegmerga't Empu', nepikir ye ne lagi buwatan eset kityung keyegangan ye, kuyun eset nekeradya i Jesus Kristo. Atin pegperuan beke' kegeayan et Empu'. ⁶Bentugen tyu Empu' sabab eset kenyeng kelang redyiki' eset kityu pebiya' dut kenyeng pegmerganeng yegang!

⁷Linekat tyu i Jesus Kristo pebiya' eset kepeteyan ye, na gaay bersen inampun ne et Empu' keselaan tyu. Tantu banar kelang redyiki' et Empu' eset kityu, ⁸sampay binggey ye itue et mekansang banar. Na binggeyan ye gasi kityu et kesesewran beke' keutekan.

Tagung Pegpeperuen et Empu'

⁹Sabab ipinesewd et Empu' dut kityu itueng tagung pegpeperuen^b ye kuyun dut kegeayan ye, na netuman pebiya' ki Kristo. ¹⁰Pegdateng et timpu neng penewnan, buwatan et Empu' kenyeng pegperuen na ipegsembatu ki Kristo ginsan mepelangit beke' mepelugta', ampa' ye memegbeg dut ginsan.

¹¹Beke' sabab kityung pekikisembatu ki Kristo, kami negmendyaring taaw et Empu' na nemuwat et ginsan neng ginis kuyun eset kenyeng pegperuen beke' kegeayan. Neinabu itue muna kami ginuna sene ti'. ¹²Kami tu' unang nengarap ki Kristo. Atin ne punsabab na ba' manu pinili' ye kami supaya eset lebing mekedayew et kebutugan et Empu'.

---

^a **1:1** *Apostol* - ingin bersen Bibilinan, etawa "Mengengabar et Empu'". Betsaen "apostol" eset Diksyunario. ^b **1:9** "*tagung pegpeperuen*" - paru et Empu' teyeg et tagna' banar apang puwasen et menge' taaw teyeg et utang dye pasal et kedyang keselaan. Buwatan Ye itue na ipegsembatu menge' taw't Judio beke' menge' taw't lein Judio eset tange' et Empu'. Betsaen Tagna' 12:2-3; Isaias 60:3-4; Joel 2:27-28; Lukas 2:10; Epeso 1:10; 3:8-9, 11.

¹³Kemyu gasi negmendyaring taw't Empu' ganang kemyu nengandel eset kenye netbes myu nekingeg itueng tantung keberbenaran. Ating Menungang Abar na memibit et kepuwasan dimyu. Angkansa binggey dimyu ating Menungang Nakem na tinange' dimyu et Empu' bilang tenda' eset negmendyaring kew taw't ye. ¹⁴Nakem et Empu' kekemdesan et menge' tange' et Empu' eset kityung negmendyaring taw't Empu' sekdan na mekpetan et sangpet na kepuwasan. Deyewan tyu mebantugan na Empu' tyu.

Penelang i Pablo

¹⁵Angkansa pesi, tihad nega't meebaran ku itueng pasal et dimyung pegandel eset ki Begerar Jesus beke' eset dimyung pegingin dut ginsan neng menge' taw't Empu', ¹⁶kaya ketbesan et pegpeselamat ku dut Empu' sabab eset dimyu. Daran ku kemyu pegrendemen eset daken neng penelang. ¹⁷Indyari lahyun pegtewen ku dut Empu' et kityung Begerar neng si Jesus Kristo, ating ketaasang Ama na begeyan ye kemyu et Nakem ye na menggey et kesesewran, beke' tantung ipebunayag dimyu pasal eset Empu'. ¹⁸Pegpenelang ku ne, na ipetlang et Empu' dimyung menge' pikiran supaya mesewran myu pasal eset pengarap na pegtingkagan ye eset dimyu, indyari meretian myu ne merganen banar itueng menge' pusaka' na tinange' ye na igbey eset kenyeng menge' taaw. ¹⁹⁻²⁰Subali' meretian myu gasi ba' senung dekla' kenyeng basag eset kityu na mengengandel ye. Itieng basag eset kityu sali' ne ating kelang basag na inusal et Empu' ganang biniyag ye peuli' si Jesus mawa' et kepeteyan, beke' ipinearung ye eset tempa' kewanan ye dut langit. ²¹Si Kristo lebing metaas dut ginsan neng mememegbeg beke' eset ginsan neng menge' keperintaan beke' kebesagan beke' menge' kesurutan beke' ginsan neng kebetangan na binggey eset menge' taaw, diki lang eset tiban neng penewnan temed sampay itueng megderateng neng penewnan. ²²Angkansa pinesled et Empu' ki Kristo kepengyedian eset ginsan neng ginis indyari ya in binwat et Empu' na ulu't pegtingtimung et menge' mengengandel. ²³Antangan et dagbes i Jesus Kristo, atin ne ulu't menge' mengengandel beke' ginsan neng mengengandel eset kenye antangan dye bilug ye. Dut kedye netimung ginsa't arat i Kristo beke' kesedsewran ye. Indyari misan mepeembe-embe dut langit etawa dut lugta', esentin ya.

Pinapas ne et Empu' Keselaan Tyu Sabab eset Binwat i Kristo

2 ¹Na sene ti' antangan et kurudua myu sama kew't patey sabab eset dimyung pegsemal beke' menge' keselaan. ²Atin neng masa arat myu sama't arat et menge' taaw na kaya pengintetew eset Empu'. Si Seytan in, ya pegibuten myu. Ya in sembatung pemegbeg eset menge' meraat na taw't kelingban na pebibiyag pelibut tyu beke' dut menge'

taaw na kaya pengandel dut Empu' banar. ³Nekeuna ti' sali' tyu't kedye sabab daran tyu pegbuwaten na ba' enu geayan tyu, misan mekesewran na atin meyaat. Pegbuwaten tyu misan enu geayan et kityung bilug beke' misan enung enep et kityung pikiran pasal eset kesenangan et kebiyagan. Kityu kebaya' ne gasi dut menge' taaw neng kutukan et Empu'.

⁴Temed misan ne kwantin tyu ne, Empu' masi nega kela' ingasi' ye eset menge' taaw beke' tantu banar na pegmerganen ye kityu.

⁵Angkansa, misan kurudua tyu samat patey lang neng taaw sabab eset meyaat neng pegbuwaten, biniyag ye nega kityu na iba-iba i Kristo.

Nepuwas kew sabab eset ingasi' et Empu' eset dimyu. ⁶Sabab eset kityung pekikipegsembatu ki Jesus Kristo, biniyag et Empu' peuli' kityu na kebaya' i Jesus Kristo beke' pinearung na kebaya' ye dut kelengitan.

⁷Binuwat itue et Empu' apang mepebiri' ye dut ginsan neng penewnan sumurung kenyeng kelang redyiki' eset kityu pebiya' et pegmerga' ye beke' pebiya' ki Jesus Kristo.

⁸Sabab eset redyiki' et Empu', atin ne angka nepuwas kew ganang nengandel kew ne ki Kristo. Sabab lein lang itue punsabab eset dimyung pegkeredyanen na kemyu mepuwas, temed erapun itue begey dimyu mawa' et Empu'.

⁹Kaya misan sinu megmeabbu sabab nepuwas kew itue lein lang eset dimyung keradya. ¹⁰Indyari ginuna ye kityu, ginuna apang pesembatu ki Jesus Kristo supaya itudyu tyu dut kebiyagan eset pegbuwat et kenunganan na binetang ne lagi et Empu' eset kityu tagna' negang masa.

Pegsembatu Tyu dut ki Kristo

¹¹Angkansa rendema' myu dimyung lelaging kebiyagan. Kemyu pinegyegang na menge' taw't lein Judio, na pegtingkaga't kaya tinuli' neng menge' Judio. Itueng menge' Judio pegtingkaga't tinuli' kuyun dut pegbuwaten dye't kedyeng menge' bilug. ¹²Rendema' myu nekeuna ti', tantu neparak kew ki Kristo, kaya nekelamud eset bangsa et Israel, beke' kaya lang eset seled kepetan et Kesuratan na kebaya' eset menge' tange' et Empu'. Sene ti' pengebiyagan kew atu't dunya' et kaya pegarap beke' kaya lang kesewran pasal et Empu' banar. ¹³Temed tiban, sabab eset dimyung pekikipegsembatu ki Jesus Kristo, kemyung lelaging merayu' ne set Empu', tiban ipekabi' ne pebiya' eset dugu' et kepeteyan i Kristo ganang sinimaya' ya.

¹⁴Pinegsulut ye ne kityu, kaming menge' Judio beke' kemyung menge' lein Judio pinegsembatu ye ne. Pebiya' eset kenyeng bilug neng sinimaya', pinapas ye ne keinisegen neng samat dingding na megelet eset kityu.

¹⁵Inugaran i Jesus tugu et itueng Kesuratan na epus lang tahag beke' Keseraan. Binwat ye itue supaya ipegsembatu eset kenye itueng duwang bangsa na mengmilik kesenangan. ¹⁶Pebiya' eset kenyeng kepeteyan dut krus, tinimpusan ye ne itueng keinisegan et duwang bangsa, sali'

pinepeuli' dut Empu' beke' pinegtakin eset sembatung bilug. ¹⁷Natu' si Kristo beke' nemitua et ginsan neng Menungang Abar et kesenangan eset dimyung menge' lein Judio na merayu' dut Empu' beke' dut menge' Judio na mekabi' eset kenye.^c ¹⁸Sabab ki Kristo, sali' tyu kekabi' eset Empu' Ama' pebiya' eset Empu' Nakem.

¹⁹Semeketuwid lein kew ne tumpang etawa taw't ibang bangsa, segwa' kebangsa et menge' ginuna et Empu' beke' kebaya' kew ne eset keyegangan et Empu'. ²⁰Ginsan tyu samat dagbes et benwa. Si Kristo, atin ne samat penued na pinetiyeg neng benwa. Sebarang erigi et benwa in, atin ne menge' tarus beke' menge' bibilinan. ²¹Na pebiya' eset si Kristo negtertakir ne itueng kede bagi' et kelang benwa. Pegketbes negmendyari neng sembatung pasek neng pengempuan na benwa. ²²Megdemikian gasi eset dimyung pekikipegsembatu eset kenye, kemyu gasi kebaya' dye na negmendyaring bagi' et lelegdangan et Empu' pebiya' eset Nakem ye.

Pegsuku' i Pablo dut menge' Taw't Lein Judio

3 ¹Sabab et itue, aku neng si Pablo na pinirisu et taw't Roma sabab pegsukuan ku i Jesus Kristo pebiya' eset pinabar ku itueng Menungang Abar dut dimyung menge' lein Judio, pegpenelang ku dut Empu'. ²Merali' lengku neebaran myu ne na sabab eset redyiki' et Empu', na ipinengandel ye ne eset daken itueng pinesukuan na apang eset dimyung kepulusan. ³Pinebunayag ne daken et Empu' itueng tinagu' na pegperuen ye neng tange' samat kaya mebuwat neng nesurat ku ne't penegnaan ti'. ⁴Indyari sasat pegbebetsaan myu itue, mesewran myu na neintetewan ku itueng tagung pegpeperuen tudyu ki Kristo.^d ⁵Dut nekelabay neng penewnan, itueng tagung pegpeperuen kaya pepesewd eset menge' taaw tagna'. Temed tiban pinesewd ne et Empu' pebiya' et Nakem ye eset kenyeng menge' pasek metigna' neng bibilinan beke' menge' tarus. ⁶Indyari itue e ne tagung pegpeperuen, na pebiya' eset Menungang Abar, itueng menge' taw't lein Judio, kwantin gasi menge' taw't Judio maya bagi eset menge' redyiki' mawa't Empu'. Dye in maya pusaka' gasi eset sembebatung bilug et menge' mengengandel beke' ketahak eset netange' dut pekikisembatu ki Jesus Kristo.

⁷Sabab et redyiki' binggey daken et Empu', binwat ye aku't mengengeradya supaya ipebunayag itueng Menungang Abar pebiya' eset kenyeng kepengyedian. ⁸Aku ne in pinekemebaba eset ginsan et menge' mengengandel et Empu'. Megdemikian gasi pinesukuan et Empu' na ibgey eset daken itueng keradya, na ipebunayag eset menge' taw't lein Judio itueng

^c 2:17 Betsaen Isaias 57:19   ^d 3:4 “Tagung pegpeperuen et Empu’,” ating sekreto et Kristo, birinen Kolosas 4:3, lebing menunga beresen: “Tagung pegpeperuen et Empu’ na tinumanen i Kristo”.

Menungang Abar tudyu eset diki ne kira-kira itueng redyiki' mawa't ki Kristo. ⁹Na indyari ipereti' ku dut ginsan ba' enukwan buwatan itueng tagu' neng pegperuen et Empu'. Itue pegtagu' et Empu' na negpengdyari et ginsan neng ginis tihad nega dut pegpendyari et sengkedunyaan. ¹⁰Na angka ne pebiya' eset menge' pegtingtimungan et mengengandel mepeintetew tiban eset menge' mememegbeg beke' menge' kepengyedian dut kelengitan^e na kaya keskera't kesesewran et Empu' na nebunayag dut kinensangan neng lein-leing antangan. ¹¹Binwat et Empu' itue kuyun eset pegperuen ye na daran maya ya na meipetuman ye ki Jesus Kristo na kityung Begerar. ¹²Sabab eset kityung pekikipegsembatu beke' pegandel eset kenye, kaya lemanan mekekabi' tyu eset Empu' na meteteg neng seled. ¹³Angkansa pegtewen ku eset dimyu na endey kew lang meugaran et pegarap sabab eset keliyutan na pegsendalan ku alang-alang eset dimyu, pigay itue eset kenunganan myu.

Pegmerga' i Kristo

¹⁴Sabab et binwat et Empu', aku tu' megselukud ampa' megpenelangin dut Empu' Ama'. ¹⁵Na Ya in puun et Pegkeama' et ginsa't binenwa dut kede lungsuran na mepelangit etawa mepelugta'. ¹⁶Pegtewen ku dut Kenye kuyun eset kenyeng kelang kenunganan beke' kebentugan, na ipekseg Ye dimyung pengandel beke' diri' myu pebiya' eset Kenyeng Nakem. ¹⁷Na ba' meksege ne dimyung pengandel, tumerna si Kristo eset dimyung pusu' pebiya' eset dimyung pengandel dut kenye. Pegtewen ku gasi na dimyung seled^f indyari megmendyaring mepagen eset pegmerga' dut Empu' beke' dut taaw. ¹⁸Ba' mepagen ne pegmerga' myu, na kemyu, kebaya' ginsan et menge' mengengandel, maya kepengyedian supaya meretian ne ba' enukwan kelekbang etawa kebuwatan etawa kelayug beke' kerarem itueng pegmerga' maya ki Kristo ibgey kityu. ¹⁹Na asal katew teyen mesewran myu ne banar ba' enukwan dekla' et pegmerga' i Kristo, misan ne kaya mekeretian tyu eteg dekla', supaya ginsan neng menungang arat beke' pikiran et Empu' sumukup eset dimyu.

²⁰Bentugen tyu Empu' sabab eset kepengyedian ye, pinebaya' eset pusu' tyu. Mekedyari ye buwatan luwas nega eset misan enu pegpikiren tyu etawa pegtewen kenye. ²¹Bentugen tyu teyen Empu', ginsan tyu dut menge' pegtimung-timungan et menge' mengengandel na nekikisembatu ki Kristo. Deyewen tyu Empu' sabab eset ki Jesus Kristo na kaya seskeran. Amen.

Mesusulut neng menge' Pepengenaren i Kristo

4 ¹Na tiban atu' ku't pipirisuan sabab pegsukuan ku dut Begerar. Na engaten ku dut dimyu, buwata' myu't menunga et sukup neng

^e 3:10 *mememegbeg beke' kepengyedian et kelengitan* - betsaen gasi Epeso 6:11-12.

^f 3:17 *dimyung seled* - orig na Kesuratan: dimyung peggamut.

menge' taaw na pinili' et Empu'. ²Kemyu megmendyaring megpebaba, meayad, mepengna' beke' maya pegmerga' na sendalan myu kede sembatu. ³Keuteka' myu banar megsulut mengebinyagan daran na kaya sesesewan, sabab ipegsembatu kew pebiya' eset Empung Nakem. ⁴Na kityu ginsan binaal antangan bilug i Kristo. Bilug ye sembatu ga. Empung Nakem sembatu lang gasi. Megdemikian maya sembatung ginis gasi na pegpengerapan na sabab se'sali' tyu pinili' et Empu'. ⁵Sembebatu ga Begerar tyu, sembebatung pegpengendelan, sampay maya sembebatung angka na mepebawismuan tyu. ⁶Empu' gasi negbugtung et sembebatu beke' ya in Ama et ginsan neng taaw. Ya in pemegbeg luwas neng ginsang indeginis misan embe esentin nega ya, indyari ya in atue't seled atey tyu nega't ginsan.

⁷Indyari binggeyan i Kristo kede sembatu et lein-leing kependeyan. Nenggey ya eset kityu kuyun dut kenyeng kegeayan. ⁸Kwantin pegsugiren dut Kesuratan,

“Ganang negperibuwat ne ya dut timbew et bukid pinebaya' ye mekansang pirusu iba ye, sampay nenggey ya et menge' begey dut menge' taaw.”^g

⁹Na enu gaay bersen et “Negperibuwat ya dut kelengitan?” Gaay bersen atin nineug mena ya dut menge' mekimbaba ne' eesanan et dunya'. ¹⁰Na si Jesus nineug atue't dunya'. Ya in gasi neperibuwat peuli' dut lembus et ginsa't menge' langit supaya misan embe eset itueng sengketelingkepan duntin nega ya masi. ¹¹Ya in gasi nenggey et kepengyedian dut menge' mengengandel ye, sebarang menge' iba in bibilinan, sebarang menge' iba in tarus, sebarang menge' iba in mepengendelan ki Kristo, sebarang menge' iba in menunuldu' beke' menge' mengingipat mengengandel ki Kristo. ¹²Binuwat itue i Kristo apang penyapen menge' mengengandel ye dut menge' lein-leing baalan et Empu'. Sampay binuwat itue supaya dye in antanga't bilug i Kristo, na memanger et kesebayaan dye beke' pegandel dye kumamdes. ¹³Ketepus-tepusan pegandel tyu megmendyaring samat sembatu beke' kesesewran tyu pasal ki Kristo, atin yegang et Empu', megkekansang. Indyari pegandel tyu ki Kristo megmendyaring mepangger beke' arat tyu sumali't arat i Kristo.

¹⁴Ganang mepangger ne pegandel tyu, pikiran tyu diki ne sumali't pikiran et yengyegang na merugey lang ekalan. Diki tyu ne mebitbibit eset misan enung bebresen. Diki tyu ne mesali't leing taaw na sebarang tinuldu' kedye neng meeakal neng penuldu', na atin ibutan dye. Antangan dye in samat pebesbagus neng gumbang beke' deres. ¹⁵Imbes pegbersen tyu dut kesebayaan tyu itueng tantung ketulduan eset pegmerga', indyari

pegandel tyu ki Kristo megmendyaring mepangger beke' arat tyu sumali't arat ye. Si Kristo antangan ye ulu et ketingtimungan et mengengandel. ¹⁶Na sabab et pengmimilikan ye, ginsan et menge' bagi't bilug mekamdes beke' mepagen sabab eset menge' lilisuan na nemegtentakin. Ba' ginsa't bagi't bilug memuwat et nesukuan dye, indyari ating bilug megderekla' beke' megmendyaring kumseg. Megdemikian kityu sembatung antanga't bilug i Kristo, ba' megmerganan beke' megtegtebangan et kede sembatu kumseg beke' magen pegandel tyu.^h

Bagung Biyag ki Kristo

¹⁷Angkansa pegtuldu' ku dimyu sabab binggeyan aku't kepegewlaan et Begerar. Amay-amay endey kew ne mibut eset arat et menge' taaw na kaya megibut dut Empu' sabab kaya kegunaan pikiran dye. ¹⁸Na kaya pengreti' dye sabab eset keewaman dye kektula't ulu. Kaya lang mebangi' kedye eset biyag na begey et Empu'. ¹⁹Kaya ne leew dye, atin lang gaay dye ibuten menge' kegeayan et diri beke' ginsan neng kesewelaan. Sampay mendi' dye mesdengan.

²⁰Segwa' kemyu, lein lang kwantin nesewran myu ki Kristo. ²¹Nekingeg myu pasal ki Jesus beke' kemyu mengengandel ye. Tinulduan kew et tantung ketulduan sabab et pekikisembatu myu kenye. ²²Angkansa telikuri' myu ne lelaging keeratan. Sabab atin neng keeratan myu keakal dimyu beke' mekeibut myu pegeaye't bilug myu beke' atin ne kebinasa eset dimyu. ²³Pindai' myu ne nakem beke' pikiran myu. ²⁴Arat myu subali' mepindaan ne apang sumali't menungang arat et Empu'. Na indyari megmendyaring metigna' kew beke' mendinan myu ne keselaan.

²⁵Angkansa endey tyu ne mengembut. Indyari ginsan meres et keberbenaran eset kenyeng kesebayaan sabab kityu tu' antangan ye samat menge' bagi' ne't sembebatung bilug i Kristo. ²⁶"Na ba' miseg kew, ingeti' myu na diki megkesala!"ⁱ Subali' diki mesedlepat eldew ganang miseg kew gasi.^j ²⁷Endey myu begeyan si Seytan et lawak na sulayan kerungkeyan myu. ²⁸Itueng menenakew, endey ne menakew, imbes megkeradya ya. Subali' usalen ye kenyeng keremut eset misan enung meatur neng keradya supaya maya kebiyagan ye na metabang dut menge' kemiskinan. ²⁹Kas kew mengusal et mereraat neng bebresen. Imbes meres kew subali' menunga beke' megpebasag eset kesebayaan myu, apang kegbey et keksanan dut megkikingeg. ³⁰Megdemikian kasi' myu begeyi' et kerupukan dut Menungang Nakem et Empu' sabab et pengebiyagan myu. Menungang Nakem et Empu' tenda' dimyu, itueng kekemdesan et kepuwasan pegdateng

---

^h 4:16 Beke' kityung menge' mengengandel ye antanga't bilug i Kristo. Ulu in pemegbeg et ginsa't bagi't bilug ye. ⁱ 4:26 Kanta 4:4 ^j 4:26 ibang pegsalin, "Subali' diki mesedlepat eldew iseg myu".

et eldew't kelkatan. ³¹Ugara' myu ne ginsa't keyeatan et seled, iseg beke' kutuk, megbe'banta beke' menerwa et meyaat sampay ginsan neng yaat et seled. ³²Subali' kew meayad beke' meingesinen eset kede sembatu beke' megempunan samat pegampun dimyu et Empu' pebiya' ki Kristo.

Mengebiyagan Kew et Sukup neng menge' Taaw na Metigna'

5 ¹Angkansa, pigay kemyu menge' yegang na pegmergane't Empu', sulita' myu ya. ²Mengebiyagan kew eset pegmerga' samat ki Kristo sabab eset pegmerga' ye kityu, sinimaya' ye kenyeng biyag, bilang mebanglu na simaya' dut Empu'.

³Kemyu menge' pinili' et Empu', angkansa diki kew merapat na menambit et misan enu eset dimyung bebresen na bagi' et pekikibeis, keririan, beke' kegeayan, sabab kaya teup eset dimyung menge' pineseriri'. ⁴Sampay kaya menunga na usalen myu itueng menge' mesesewala etawa kaya kepulusang bebresan, etawa meyeyaat neng luluyan. Imbes subali' kew megpeselamat dut Empu'. ⁵Nesewran myu taku' be ba' sinu nemuwat et pekikipegbeis etawa kebelingkegan, atin dye in diki lang kesurung dut pengmilikan i Kristo beke' et Empu'. Megdemikian itueng melelagak kaya nekelamud gasi sabab eset menge' ginis na kegeayan dye, atin ne binwat na samat empu'empuan dye.

⁶Kas kew perunding eset misan sinu pebiya' eset menge' pegde'dawa na kaya kepulusan. Sabab eset menge' bubuwateng atin, Empu' pengutuk eset menge' taaw neng kaya mengandel. ⁷Angkansa kas kew pekiiba-iba eset kedye. ⁸Sene ti' eset kelingban kew, temed tiban eset ketlangan sabab kemyu pengibut ne dut Begerar. Angkansa pengebiyagan kew kuyun eset menge' taw't ketlangan, ⁹sabab taw't ketlangan buwat dye menunga, metigna' beke' tantu. ¹⁰Intura' myu ba' enu mekepegsegya dut Begerar. ¹¹Kas kew pekiiba-iba eset menge' taw't kelingban na pegkeradya et menge' ginis na kaya kepulusan. Imbes ipebunayaga' myu na kaya menunga keradya dye, ¹²sabab kelewleew sembiten pasal eset menge' ginis na pegkeredyanen dye et tagu'. ¹³Segwa' ganang ginsan indeginis idatun ne dut silu' mekebiri' ne itue, sabab misan enu ne, ginsan neng mekebunayag dut meketlangan. ¹⁴Indyari itueng meketlangan megmendyaring telang, angkansa pegsugiren,

“Megtiyag ke, ikew neng megiga', pegbangun mawa' eset menge' patey, indyari petlangan ke i Kristo”.

¹⁵Angkansa ingeti' myu ba' enukwan kew mengebiyagan. Mengebiyagan kew samat mepependey, lein ne samat taaw neng merurupang. ¹⁶Na ba' maya menungang keradya subali' buwata' ne tiban. Kas ne tagey sabab meraat ne pegkeredyanen et menge' taaw tiban. ¹⁷Angkansa kas kew kerupang, imbes retia' myu ba' enu kegeayan et Begerar eset dimyu.

¹⁸Subali' endey tyu meglangu et mekelelangu sabab mekebinasa eset kityu. Erapun subali' memegbeg eset kityu Nakem et Empu'.

19Mekipegsudsugid kew eset kede sembatu usalen myu menge' beres eset Kesuratan et Empu', beke' kulilalen na kedeyewan dut Begerar, lein lang eset baba' temed sampay ne dut dimyung seled atey. 20Tatap kew megpeselamat dut Empu' Ama' misan ne itue ikenunga etawa ikeyaat eset dimyu, sabab et pengandel myu dut Begerar tyu si Jesus Kristo.

Pemilin Dut Menge' MegeSawa

21Megpekimbaba kew dut menge' sebaya' myu sabab peguntebien myu si Kristo. 22Menge' kelilibunan, megpekimbaba kew dut dimyung esawa samat dut pegpekimbaba myu dut Begerar tyu. 23Sabab esawa neng lelaki maya kepegewlaan ye eset kenyeng esawa, samat si Kristo gasi maya kepegewlaan ye eset kityu na mengengandel kenye. Na ya sembatung Mememawi' eset kityu, na antangan tyu samat bilug ye. 24Ganang kityu gasi ginsan menge' pengandel ki Kristo na negpekimbaba eset kenye, kwantin gasi menge' esawa neng libun subali' megpekimbaba dut kedyeng esawa misan enu geayan et kedyeng esawa.

25Menge' esawa neng lelaki, subali' gasi merganen esawa myu na samat pegmerga' i Kristo eset ketingtimungan et mengengandel, na ginsan dye pengandel eset kenye. Na sineraka' ye kenyeng bilug eset kityung kenunganan. 26Nebuwat ye itue, indyari, pegkeabar ye atin Menungang Abar kedye, pinendyari ye dye melinas ne sabab eset nepenyu' dye ne dut danum apang ketingtimungan et mengengandel tu' megmendyaring taaw et Empu'.^k 27Binwat ye itue apang mepeelep eset kenye ating ketingtimungan et mengengandel ye na mebinyar sampay kaya tubar etawa nengurebet etawa keselaan. Na angkansa tantung pasek metigna' dye ne banar beke' terimanen ye ne dye eset kenyeng diri.

28Megdemikian gasi kemyung menge' esawa neng lelaki, subali' ingina' banar esawa myu samat pegingin myu't dimyung bilug. Na ba' peginginen et lelaki esawa ye, peginginen ye gasi diri' ye. 29Kaya misan sinung taaw megiseg eset kenyeng diring bilug, imbes itue pepekaan beke' pegipaten na samat pegbuwaten i Kristo dut ketingtimungan et mengengandel ye. 30Sabab kityu tu' inantang na bagi' et bilug i Kristo. 31Na itue nesurat ne dut beres et Empu', na kwan,

“Pegkeesawa et lelaki tirengan ye ama' beke' indu' ye, indyari meiba-iba dut esawa ye. Indyari megmendyaring tibuuk dye, beke' duwa in negsembatu ne.”^l

32Itueng Kesuratan merarem neng ketentuan eset pengreti' tyu. Itueng ketentuan maya pinegdagbesan eset kebtangan i Kristo beke' menge'

^k 5:26 ibang retian, “Nebuwat ye itue apang ketingtimungan et mengengandel tu' megmendyaring taaw et Empu', na melinas ne sabab eset pegandel dye't Kesuratan et Empu', samat nepenyu' dye ne pebiya' et Kesuratan.” ^l 5:31 Tagna' 2:24

mengengandel ye. ³³ Megdemikian itueng ketentuan pasal eset megesawa. Menge' kelelekian kede sembatu, ingina' myu dimyung esawa na samat dimyung diri. Menge' kelilibunan untebia' esawa myu.

Pemilin eset menge' Kenggurangan beke' Keyegangan

6 ¹ Menge' keyegangan, subali' endelen myu dimyung kenggurangan. Itue key teup dut menge' mengengandel et Begerar. ² Dut Keseraan et Empu', na kwan,

“Untebia' ama beke' indu' myu.”^m

Itue penegnaan neng sara' na megbebaya't tange'. ³ Kwantin itueng netange', “Lebing kesenangan mese't dimyu, indyari kumebuwat biyag myu atue't dunia!”ⁿ

⁴ Kemyu menge' keemaan, keinunga kew't egian eset keyegangan myu apang diki dye keiseg eset dimyu. Temed erapun ipereklaa' myu dye et menungang keegian beke' penuldu' et Begerar Jesus.

Pemilin eset menge' Uripen beke' Pegibuten

⁵ Menge' uripen, esipa' myu dimyung menge' pegibuten atue't dunia' eset tibuuk neng atey, maya takut beke' keeturan na samat antangan i Kristo neng pegkeredyanan myu. ⁶ Buwaten myu itue diki lang eset pegsisiyekan dye apang bentugen kew, imbes keredyana' myu itue samat uripen i Kristo beke' buwaten eset kegeayan na teup dut Empu'. ⁷ Na kepengna' kew megkeradya sampay keksana' myu pigay atin neng lein lang taaw temed erapun dut Begerar. ⁸ Sewd myu ne tantu na Begerar menggey et pesubling teterimanen sebarang pememuwat et menunga misan ya in uripen etawa lein lang uripen.

⁹ Kemyu gasi menge' pegibuten, subali' gasi meayad kew eset dimyung uripen. Endey myu dye intekuten, rendema' myu na se'sali' kew lang uripen na maya sembebatung Begerar dut langit beke' kaya pinegbitaan myu dut elepan ye.

Pekekes eset Pekikiatu Sagka' ki Seytan

¹⁰ Dut ketebes-tebesan, na itue ne pengagit ku dimyu. Megpekepangger kew pebiya' dut pekikisembatu eset ki Begerar Jesus beke' sabab eset kelang kebesagan ye. ¹¹ Na sugiran ku kemyu ba' kityu antanga't mekiatu ki Seytan, pekaya' myu ne pekekes na binggey et Empu', supaya pegtiyeg myu beke' diki myu merundingan i Seytan. ¹² Sabab menge' kebanta tyu lein taw't biyagan, temed erapun atin menge' pegibuten et mereraat neng diwata i Seytan, menge' maya kepengyedian beke' menge' mememegbeg et kelingban na megteteg eset sengketingkepa't itue, sampay menge'

^m 6:2 Exodo 20:12   ⁿ 6:3 Deuteronomio 5:16

sundalung diwata et kereatan dut menge' lelengew. ¹³Angkansa pekaya' myu ne ginsan neng pekekes mawa' et Empu', supaya pegdateng et meraat neng timpu, keatu kew sagka' eset menge' mereraat neng taaw. Pegketbes et pekikiatu, mengindaag kew nega eset mereraat.

¹⁴Subali' daran-peraran tyu panyap mengatu eset mereraat neng taaw. Antangan et bakes neng pekekes myu keberbenaran, na pebebedbed eset bebagan myu. Sampay ketignaan myu samat antangan ye megttetakep eset debdeb myu. ¹⁵Subali' kew panyap meres pasal eset Menungang Abar na pinesulut et Empu' kemyu eset kenye. Itueng Menungang Abar antanga't tempa' na pekekes eset tiked myu. ¹⁶Indyari daran mengandel ki Jesus Kristo sabab itue antanga't penembeng myu. Ba' mebasag pegandel myu dut ki Kristo, diki kew mesugat et megdedleg neng berawang i Seytan, ingin bersen, atin menge' penulay i Seytan neng kereatan. ¹⁷Na kepuwasan myu samat sepuyu' neng besi' dut ulu myu beke' beres et Empu' antanga't keterman na binggey dimyu et Empung Menungang Nakem. ¹⁸Daran-peraran megpenelang kew dut Empu' pebiya' et Nakem Ye beke' mengangat et enung keilangan myu. Pegka' nengasip ke ne eset ba' enu netuldu' et Empung Nakem dimyu sasat pegpenelang ke. Keinget kew beke' kepituk megpenelang dut Empu' sabab eset iba myu neng mengengandel dut ki Jesus Kristo. ¹⁹Ipenelang myu aku gasi, na Empu' menggey daken et sugat neng bebresen apang mepebasag beres ku na mepebunayag itueng Menungang Abar teyeg dut Empu'. Tagna' ti' kaya itue nesewran, temed tiban pinesewd ne et ginsan taaw. ²⁰Aku tu' sembebatung bibilinan i Kristo na apang ipesewd itueng Menungang Abar, misan ne tiban atu' ku't seled pipirisuan. Ipenelang myu na mepebunayag ku itue et kaya takut, na kwantin keilangan buwatan ku.

Pengemuring Pegpangling

²¹Si Tikiko na pegmerganen tyung tipused na tantung mengengeradya et Begerar, mengabar dimyu et ginsan ginis pasal eset daken neng kebtangan beke' pegbuwatan. ²²Angkansa pinesurung ku ya eset dimyu supaya mesewran myu itueng dameng kebtangan, indyari kumseg dimyung seled.

²³Igbey teyen et Empu' Ama' beke' Begerar neng si Jesus Kristo eset menge' ketipusdan tyu na mengengandel, kesenangan, beke' pegmerga' kebaya' pegandel. ²⁴Indyari itueng redyiki' et Empu' mese't dimyu ginsan na pegmerganen kityung Begerar neng si Jesus Kristo eset pegmerganen na diki megberuba.